

การสืบทอดเรื่องเล่าเกี่ยวกับนางเลือดขาวในบริบทสมัยใหม่

Inheriting the story of Nang Lued Khao in modern context

ทัตศิยาภรณ์ สุขสง^{1*} และพัชลินจ์ จินนุ่น²

Touchsiyaporn Suksong^{1*} and Phatchalin Jeennoon²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท, สาขาวิชาภาษาไทย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Graduate student, Department of Thai language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาไทย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยทักษิณ

² Assistant Professor, Ph.D., Department of Thai language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University

* Corresponding author, E-mail: Nan3111@me.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสืบทอดเรื่องเล่าเกี่ยวกับนางเลือดขาวในบริบทสมัยใหม่ โดยศึกษาเรื่องเล่านางเลือดขาวทั้งจากเอกสารโบราณและสื่อต่าง ๆ ที่ปรากฏในปัจจุบันและนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์ การศึกษาพบว่า เรื่องเล่านางเลือดขาว ดำรงอยู่ในสังคมท้องถิ่นภาคใต้อย่างช้านาน ปัจจุบันเรื่องเล่าของนางเลือดขาวได้รับการสืบทอดผ่านโนราโรงครู รายการโทรทัศน์ วัตถุมงคล สื่อออนไลน์ และผ่านบทเพลงในวิทยุทัศน์ โดยมีการสืบทอดเรื่องเล่าเกี่ยวกับนางเลือดขาว 4 ด้าน ได้แก่ ด้านชาติกำเนิด ด้านลักษณะพิเศษ ด้านบทบาทของนางเลือดขาว และการสืบทอดในสื่อสมัยใหม่

การที่สื่อต่าง ๆ ยังคงสืบทอดเรื่องเล่าเกี่ยวกับนางเลือดขาวอยู่จนถึงปัจจุบันเกิดจากวัตถุประสงค์เพื่อต้องการชี้ให้เห็นความศักดิ์สิทธิ์ ของนางเลือดขาวและเป็นการสร้างความทรงจำเกี่ยวกับบุคคลสำคัญในท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ และเพื่อต้องการอนุรักษ์ไว้ให้แก่คนในท้องถิ่นทั้งในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดใกล้เคียง

คำสำคัญ: การดำรงอยู่ ตำนานนางเลือดขาว บริบทสมัยใหม่

Abstract

Article about the story about Nang Lued Khao has originally appeared in ancient documents in the southern region for a long time. Today, the story about Nang Lued Khao is still widespread, reflecting the idea of people in society to inherit the story about continue with Nang Lued Khao. Objective to study the inheritance of stories about Nang Lued Khao in a modern context. Methods The study of the story of Nang Lued Khao, which is the southern Thai literature, from ancient documents and various media that appear today and presented in the form of descriptive analysis. Results from the study, it is found that the story of Nang Lued Khao has been attached to the southern local society for a long time, which in the present, the story of the white blood lady is still inherited in the form of Nora Rong Khru, media, television, sacred object, Youtube and

video. By focusing on inheritance in 4 areas, namely, the country of origin Special characteristics regarding the role of Nang Lued Khao and its inheritance in modern media to strengthen the white blood lady and create belief about the white blood lady in order to clearly exist in the present society and the memory of the new generation. And criticism and conclusions In this study, it is shown that the story about Nang Lued Khao, although it is a legend that has been through time for a long time, but the white blood lady is still in the memory of the southern people, both in the area of Phatthalung and neighboring provinces through various media and rituals today.

Keywords: existence, legend of Nang Lued Khao, modern context

บทนำ

นางเลือดขาว เป็นผู้หญิงที่งดงามทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีนิสัยโอบอ้อมอารี คอยช่วยเหลือและทำนุบำรุงศาสนาอยู่เสมอ โดยมีปรากฏรายชื่อวัดจากตำนานต่าง ๆ รวม 70 แห่ง และยังเป็นผู้ช่วยราชการงานเมือง เช่น เป็นผู้อัญเชิญพระพุทธรูปศิंहิงค์มาจากลังกา เป็นผู้จัดการคณะสงฆ์สุโขทัยเสด็จราชกิจที่จังหวัดตรัง เป็นต้น ส่วนสาเหตุที่เรียกว่านางเลือดขาว เพราะได้มีการถูกกล่าวถึงในตำนานนางเลือดขาวที่มีพบอยู่หลายพื้นที่ในภาคใต้ของประเทศไทย ไม่ว่าจะจำเป็นพื้นที่จังหวัด พัทลุง นครศรีธรรมราช ตรัง ภูเก็ต ชุมพรและปัตตานี ซึ่งแต่ละพื้นที่ก็มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ คือ กล่าวถึงผู้หญิงศักดิ์สิทธิ์ ชื่อว่านางเลือดขาว ได้อย่างน่าสนใจเกี่ยวกับบุคคลนี้ ตำนานเล่าว่า นางเลือดขาว เป็นหญิงที่มีลักษณะพิเศษที่บางตำนานเล่าว่า มีเลือดสีขาว จึงเรียกว่า นางเลือดขาว แต่บางตำนานก็เล่าว่า ผิวกายขาว จนเรียกว่านางเลือดขาว แต่สิ่งหนึ่งที่มีร่วมกันของตำนานนางเลือดขาวในแต่ละตำนาน คือ นางเลือดขาว จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างวัด การทำนุบำรุงศาสนา ในท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น การสร้างวัดถ้ำพระพุทธรูป จังหวัดตรัง การสร้างวัดแม่เจ้าอยู่หัว จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ก็ได้มีการพูดถึงเรื่องเล่าของนางเลือดขาวไว้มากมาย เช่น สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 (สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2529) ระบุว่า

หลังพุทธปรินิพพานจนพระเจ้าอโศกมหาราชขึ้นครองราชสมบัติเมืองปาฏลิบุตร ได้ทำสงครามปราบปรามแคว้นต่าง ๆ เมื่อทำสงครามปราบแคว้นกสิงคราชภูร์ เกิดความเดือดร้อนผู้คนจึงอพยพลงเรือออกนอกประเทศมาทางฝั่งตะวันตกของไทย แล้วแยกย้ายเดินทางข้ามเขาบรรทัดมายังเขตแดนพัทลุงในปัจจุบัน ในครั้งนั้นมีตายายสองผู้เมีย คือ ตาสามโม่กับยายเพชร อยู่ที่ตำบลปละท่า ตะวันตกของทะเลสาบสงขลา ตาสามโม่เป็นหมอสวดหรือหมอช่างขวา ครั้งหนึ่งไปจับช่างป่าจนลูถึงถิ่นพบชาวอินเดีย รู้จักสนิทสนมจนชาวอินเดียยกบุตรคนหนึ่งให้เป็นบุตรบุญธรรม มีผิวกายขาวให้ชื่อว่านางเลือดขาว ต่อมาได้ไปขอบุตรชายมาอีกคนเพื่อเป็นคู่ครองของนางเลือดขาว ให้ชื่อว่ากุมาร หรือเจ้าหน่อ อยู่มาวันหนึ่งตาสามโม่ตามช่างไปพบนอนทับชุมทรัพย์อยู่ที่คลองบางแก้ว แล้วต่อมาเมื่อแต่งงานนางเลือดขาวกับกุมารแล้วจึงย้ายบ้านไปอยู่ที่บางแก้ว จนเมื่อตายายถึงแก่กรรมแล้วกุมารกับนางเลือดขาวได้รับมรดกเป็นนายกองช่าง ทั้งสองนำทรัพย์สมบัติมาสร้างวัดและพระเจ้ากรุงทองมาร่วมสร้างพระมหาธาตุที่วัดเขียนบางแก้ว แล้วสร้างวัดสทิงใหญ่ วัดสทิงพระ แล้วจารึกแผ่นทองคำให้ชื่อว่า “เพลานางเลือดขาว” หรือ “เพลาวัดบางแก้ว” หรือ “เพลามืองสทิงพระ” จนบางแก้วขยายกลายเป็นชุมชนใหญ่ กุมารกับนางเลือดขาวจึงสร้างเมืองพัทลุงที่โคกเมือง คนทั่วไปเรียกว่าเจ้าพระยากุมาร ต่อมาไม่นานเจ้าพระยาศรีธรรมมาไตรราชเมืองนครศรีธรรมราชส่งทูตไปสืบค้นหาพระบรมสารีริกธาตุที่เกาะลังกา เจ้าพระยากุมารกับนาง

เลือดขาาก็ไปร่วมด้วยและได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุและพระพุทธรูปหิงค์มาด้วยและระหว่างทางก็ได้สร้างวัด สร้างพระตามสถานที่ต่าง ๆ ที่เดินทางผ่านทั้งตั้งและนครศรีธรรมราช จากนั้นเจ้าพระยาอนุกรมและนางเลือดขานิยมเดินทางท่องเที่ยว ทำบุญสร้างวัดมากมายรอบทะเลสาบสงขลา ปกครองเมืองพัทลุงจนแก่ชรา ทางฝ่ายสุโขทัยได้ส่งบุตรออกมาเป็นคหบดีปกครองอยู่ที่บ้านพระเกิด ชาวบ้านเรียกว่าเจ้าฟ้าคอสาย ด้วยเข้าใจว่าเป็นพระราชโอรสพระเจ้าแผ่นดิน และมีสักลวดลายตามร่างกายอย่างชาวเมืองเหนือ จนอายุได้ประมาณ 70 ปี เจ้าพระยาอนุกรมและนางเลือดขาอก็ถึงแก่กรรม เจ้าฟ้าคอสายได้ทำพิธีศพที่วัดพระเกิดแล้วนำอัฐิไว้ที่บ้านบางแก้ว

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ในการศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับนางเลือดขามักปรากฏอยู่ในเอกสารโบราณ ซึ่งมีการศึกษาไว้ไม่มากนัก เช่น การศึกษาเพลานางเลือดขาว ฉบับวัดเขียนบางแก้ว อำเภอลำปาง จังหวัดพัทลุง ของ ชัยวุฒิ พิชะกุล (2538) ตำนานนางเลือดขาวในภาคใต้ของประเทศไทยเพื่อเสนอให้เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ของ ไพบุลย์ ดวงจันทร์ (2556) แต่อย่างไรก็ตามยังไม่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการสืบทอดเรื่องเล่าเกี่ยวกับนางเลือดขาวในบริบทสมัยใหม่

ผู้ศึกษาจึงต้องการที่จะศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับนางเลือดขาว ที่ปรากฏอยู่ในบริบทต่าง ๆ ในบริบทสมัยใหม่ คือ การปรากฏตัวของนางเลือดขาวในบริบทต่าง ๆ ในปัจจุบันที่ทำให้คนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ต่างก็รับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับนางเลือดขาวร่วมกันและยังส่งผลให้นางเลือดขาวมีบทบาทและความศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพบูชาของคนท้องถิ่นมาจนถึงปัจจุบัน โดยศึกษาผ่านการศึกษาค้นคว้าจากตำนานนางเลือดขาวสำนวนต่าง ๆ เพื่อหาลักษณะร่วมกันและต่างกันของตำนานในแต่ละสำนวนและการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนางเลือดขาว ที่มีการปรากฏในบริบทสมัยใหม่ผ่านโนราโรงครู ผ่านรายการโทรทัศน์ ผ่านวัฒนธรรมและผ่านบทเพลงในวิดีโอเน็ต ทั้งที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ต วัตถุและสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้

เรื่องเล่าเกี่ยวกับนางเลือดขาวในเอกสารโบราณ ดังนี้

1) **ด้านชาติกำเนิดของนางเลือดขาว** จากการศึกษาจากเอกสารโบราณ เช่น เพลานางเลือดขาว ฉบับปริวรรต โดย ชัยวุฒิ พิชะกุล (2538) ตำนานนางเลือดขาวของจังหวัดนครศรีธรรมราช (ประชุมชุมเพ็งพันธ์, 2525) พบว่า ตำนานนางเลือดขาวในแต่ละสำนวน ซึ่งมีการกล่าวถึงชาติกำเนิดของนางเลือดขาวไปในทิศทางเดียวกัน คือ เกิดจากหน่อไม้ไผ่พะตง ซึ่งเป็นการกำเนิดของนางเลือดขาวที่แตกต่างจากคนทั่วไป คือ เกิดจากหน่อไม้ไผ่พะตงที่ตายายเผาได้อุ้มมาจากป่า แล้วเมื่อฝานออกก็พบกุมารในหน่อไม้ไผ่พะตง ดังที่ ชัยวุฒิ พิชะกุล (2538) ได้ปริวรรตเพลานางเลือดขาวไว้ ดังความว่า “เผาทั้งสองผิวเมื่อก็ก็นำมาต้มต้มร้อนคั่วมาผ่านหน่อไม้ จะตัดออกบาดต้นแขนนางเลือดขาวฟูออกมาจึงตาเผานั้นก็ ตกใจปริตไซร้ก็คอยผ่าหน่อไม้ไผ่นั้นออกก็เห็นรูปนาง” ซึ่งลักษณะการเกิดของนางเลือดขาวที่เกิดจากหน่อไม้ไผ่พะตงที่ต่างจากคนธรรมดาซึ่งเกิดจากท้องแม่นี้ เป็นการเสริมให้นางเลือดขาวมีความศักดิ์สิทธิ์และทำให้ชาวบ้านในชุมชนเกิดความเชื่อ ความศรัทธาในตัวนางเลือดขาวมากขึ้น เพราะตำนานเป็นการเล่าเรื่องราวของความศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเชื่อของคนในสังคมให้มีความเชื่อไปในทิศทางเดียวกัน

2) **ด้านลักษณะพิเศษของนางเลือดขาว** จากการศึกษาจากเอกสารโบราณ เช่น เพลานางเลือดขาวฉบับปริวรรต โดย ชัยวุฒิ พิชะกุล (2538) ตำนานนางเลือดขาวของจังหวัดนครศรีธรรมราช (ประชุมชุมเพ็งพันธ์, 2525) และตำนานนางเลือดขาวฉบับหมื่นจบเจริญการ (แมวมูสิกเจริญ) (2516) พบว่า ลักษณะทางร่างกายของนางเลือดขาว คือ เลือดของนางเป็นสีขาว จึงเป็นสาเหตุที่ชาวบ้าน เรียกนางว่า

นางเลือดขาว ซึ่งตายได้รู้ว่าเลือดของนางเป็นสีขาว ก็เมื่อผ่านไม้ไผ่แล้วเกิดความบังเอิญไปโดนต้นแขนของนาง ทำให้เลือดสีขาวฟูออกมา ตายายจึงเรียกนางว่า นางเลือดขาว ดังที่ ชัยวุฒิ พิชะกุล (2538) ได้ปริวรรตเพลานางเลือดขาวไว้ตั้งความว่า “แต่มาทั้งสองผิวเมื่อก่อนก็เอามืดบวมดำมรงค์ดำมาผ่านหน้าไม้จะตัดออกบาดต้นแขนนางเลือดขาวฟูออกมาจึงตาเฒ่านั่นนี่” ซึ่งลักษณะพิเศษดังกล่าวก็มีความคล้ายคลึงกับตำนานนางเลือดขาวในสำนวนอื่น ๆ เช่น ตำนานนางเลือดขาวของจังหวัดนครศรีธรรมราช (ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์, 2525) ที่ปรากฏใน ประวัติศาสตร์และโบราณคดีเมืองนครศรีธรรมราช ชุดที่ 2 แต่มีตำนานที่กล่าวแตกต่างไปจากตำนานข้างต้น แต่เป็นการกล่าวให้เห็นถึงลักษณะพิเศษของนางเลือดขาว เช่นเดียวกัน คือ กล่าวถึงลักษณะผิวพรรณที่ขาวกว่าชนพื้นเมืองธรรมดา ดังที่ หมื่นจบกเจริญการ (แมวมุสิกเจริญ) (2516) กล่าวว่า “ขาวกว่าชนพื้นเมืองซึ่งเป็นเจ้าของถิ่น” แต่อย่างไรก็ตาม ลักษณะพิเศษของนางเลือดขาวทั้งเลือดสีขาวและผิวพรรณที่ขาวกว่าชนพื้นเมืองนั้นก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงความบริสุทธิ์ของนางเลือดขาว ซึ่งสอดคล้องกับตำนานที่กล่าวว่า นางเป็นผู้ทำนุบำรุงศาสนา ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นถึงการสร้างความศรัทธาของนาง เพื่อให้คนเกิดความนับถือในตัวนางมากขึ้น และเป็นตัวบอกว่า นางเป็นผู้ที่มีความบริสุทธิ์ทั้งกายและใจ แม้กระทั่งสีของเลือดและผิวพรรณของนางก็เป็นสีขาว เพื่อเป็นการเน้นย้ำให้เห็นว่า นางปราศจากมลทินต่างจากมนุษย์ทั่วไปที่มีเลือดสีแดง

3) ด้านบทบาทของนางเลือดขาว จากการศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับนางเลือดขาวจากเอกสารโบราณ พบว่า นางเลือดขาวมีบทบาทที่สำคัญ ดังนี้

3.1 การมีบทบาทด้านศาสนา ตามตำนานมีการเล่าว่านางเลือดขาวเป็นผู้ทำนุบำรุงศาสนา ทั้งสร้างวัด สร้างพระพุทธรูปต่าง ๆ ทั้งในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดต่าง ๆ ใกล้เคียง เช่น จังหวัดตรัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา ซึ่งนอกจากจะเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของศาสนาพุทธในภาคใต้ในอดีตแล้ว ยังทำให้คนเกิดความเชื่อถือและศรัทธาศาสนาพุทธ

3.2 บทบาทในด้านสร้างบ้านแปลงเมือง จากการศึกษาเรื่องเล่านางเลือดขาว พบว่านางเลือดขาวมีบทบาทในการปรากฏการสร้างบ้านแปลงเมืองตลอดเวลา ทั้งในส่วนคนจังหวัดพัทลุงและจังหวัดใกล้เคียงในคาบสมุทรม

จากการศึกษา จากเอกสารโบราณที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่านางเลือดขาว จะเห็นได้ว่าการกล่าวไปในทิศทางเดียวกับเกี่ยวกับชาติกำเนิด ลักษณะผิวพรรณ สีเลือด ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นก็อาจมีการเล่าที่แตกต่างกันบ้าง เช่น มีการเล่าว่าสาเหตุที่เรียกนางว่านางเลือดขาว เพราะ มีผิวกายสีขาวแต่บางตำนานเล่าว่าเพราะนางมีเลือดสีขาว อีกทั้งนางเลือดขาวยังมีบทบาท ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านศาสนาและด้านการสร้างบ้านแปลงเมือง อีกด้วย

การสืบทอดเรื่องเล่าเกี่ยวกับนางเลือดขาวในบริบทสมัยใหม่

1) การสืบทอดผ่านโนราโรงครู ผู้ศึกษาพบว่า การนำเสนอเรื่องเล่าเกี่ยวกับนางเลือดขาวมีการปรากฏในสื่อโนราโรงครูด้วย คือ ประเพณีตายาย่าน ซึ่งในพิธีจะมีการรำโนราแก่บนถวายเป็นเจ้าอยู่หัวของคนสทิงพระ จังหวัดสงขลา เพราะเชื่อว่าเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมือง และเคารพเจ้าแม่อยู่หัวเช่นเดียวกับครูหมอนโนรา ดังนั้น จึงต้องจัดโนราโรงครูมารำถวายทุกวันพุธแรกของข้างแรมเดือน 6 ของทุกปี (ถ้าวันตรงกับวันพระ ให้เลื่อนเป็นพุธถัดไป)

ภาพประกอบที่ 1 แสดงให้เห็นถึงพิธีตักน้ำมนต์ ของคนจังหวัดสงขลา
ที่มา: cityvariety, (ม.ป.ป.)

ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับนางเลียดชาวยังได้ปรากฏในบทไหว้ครูโนรา ในการบูชาพระบรมธาตุเจดีย์วัดเขียนบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ก็ได้มีการกล่าวถึง พระนางเลียดชาวว่า “ลูกกราบพระแม่นางเลียดชาว โหม้เราชาวประชาราบสมาศัย”

2) การสืบทอดผ่านรายการโทรทัศน์ ผู้ศึกษาพบว่าการสืบทอดเรื่องเล่าเกี่ยวกับนางเลียดชาว ในรายการโทรทัศน์ชื่อว่า “พิสูจน์ความจริง กับบิณฑน์ บันลือฤทธิ์” ตอน ย้อนมนต์ขลัง! พระนางเลียดชาว แม่เจ้าอยู่หัว วันที่ 12 สิงหาคม 2559 ที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของชาวบ้านในจังหวัดพัทลุงและพื้นที่ใกล้เคียงที่มีความเชื่อเกี่ยวกับตำนานและความศักดิ์สิทธิ์ของนางเลียดชาวอีกด้วย

ภาพประกอบที่ 2 เป็นภาพตอนหนึ่งจากรายการ “พิสูจน์ความจริง กับบิณฑน์ บันลือฤทธิ์” ตอน ย้อนมนต์ขลัง! พระนางเลียดชาว แม่เจ้าอยู่หัว วันที่ 12 สิงหาคม 2559
ที่มา: NewsConnect Chanel, 2559

3) การสืบทอดผ่านวัดถุมงคล ในประเด็นนี้จะเห็นได้ว่าการนำความเชื่อเกี่ยวกับนางเลียดชาว มาทำเป็นวัดถุมงคลในปัจจุบันอีกด้วย เพราะเชื่อว่าจะทำให้ชีวิตมีความเจริญรุ่งเรือง ช่วยในการทำมาค้าขายและเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ได้แก่ ผ้ายันต์นางเลียดชาว เกรียนพระนางเลียดชาว (แม่เจ้าอยู่หัว) จังหวัดนครศรีธรรมราช และรูปปั้นต่าง ๆ ของนางเลียดชาว ที่คนภาคใต้นิยมนำมาบูชา

ภาพประกอบที่ 3 เป็นรูปภาพฝ้ายนิต แม่เจ้าอยู่หัว
วัดท่าคุระ อ. สทิงพระ จ. สงขลาซึ่งกำลังเป็นที่นิยม
อย่างมากในสังคมเพราะชาวบ้านนิยมนำมาบูชาเพื่อ
ความเป็นสิริมงคล แก่ตนเองและครอบครัว
ที่มา: ญัฐวดี เกิดทิพย์, 2560

ภาพประกอบที่ 4 เป็นภาพเหรียญเสมาแม่เจ้าอยู่หัว
วัดแม่เจ้าอยู่หัว รุ่นแรก พ.ศ. 2533 เนื้อทองแดง
ที่มา: กิตติ วัฒนะมหาตม์, 2560

นอกจากนางเลือดขาวจะมีการสืบทอดในลักษณะที่เป็นวัตถุมงคลเพื่อให้คนมาสักการบูชาเพื่อ
ความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตแล้ว ก็ยังมีการปรากฏในรูปแบบของรูปปั้น ที่มีการสร้างอยู่ในสถานที่สำคัญ ๆ ทาง
พระพุทธศาสนา เช่น วัดเขียนบางแก้ว จังหวัดพัทลุง วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช
 เป็นต้น และนอกจากนี้ยังมีรูปปั้นที่ไว้สำหรับให้ผู้ศรัทธานำไปบูชาที่บ้านอีกด้วย ดังรูปต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 5 พระรูปขนาดบูชาของพระนางเลือดขาว สร้างขึ้นที่วัดแม่เจ้าอยู่หัว
ที่มา: กิตติ วัฒนะมหาตม์, 2560

4) การสืบทอดในสื่อออนไลน์ ในประเด็นนี้กล่าวถึง การดำรงอยู่ของนางเลือดขาวในสื่อสมัยใหม่
เนื่องจากกาลเวลาผ่านมานานมากแล้ว ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ความเป็นนางเลือดขาว ก็ยังเป็น
ที่สนใจและยังเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคมภาคใต้จนถึงทุกวันนี้ ซึ่งพบว่าการสืบทอดอยู่ใน
สื่อ Youtube ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการวิดีโอผ่านอินเทอร์เน็ตซึ่งรายการที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับนาง
เลือดขาว ได้แก่ รายการออนไลน์ พอเพียงเพื่อแผ่นดินเกิด ตอนที่ 42 ตำนานนางเลือดขาว แบ่งเป็นตอน
ได้อีก 6 ตอนเป็นรายการออนไลน์ในช่อง Youtube ที่เป็นการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้
เกี่ยวกับนางเลือดขาวทั้งในส่วนของเนื้อหาตำนาน ลักษณะของตำนาน และอิทธิพลของตำนาน เพื่อแสดง
ให้เห็นถึงความศักดิ์สิทธิ์และการยกย่อง ศรัทธา ของชาวบ้านในคาบสมุทรที่มีต่อนางเลือดขาว

เช่นเดียวกับ Channel ของ อ. เผ่าทอง ทองเจือ คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตอน “พระนางเลือดขาว แม่เจ้าอยู่หัว” และการ์ตูนแอนิเมชัน ของ salahtoon channel ชื่อตอนว่า ตำนานพัทลุงที่เล่าถึงความเป็นมาของนางเลือดขาว ความสำคัญต่อคนในคาบสมุทรมและบทบาทของนางเลือดขาวที่มีต่อคนในปัจจุบัน

ภาพประกอบที่ 6 รูปภาพตอนหนึ่งในรายการเพื่อพ่อเพียงแผ่นดินเกิด ตอนที่ 42 ที่มา: ประไพ วิริยะพันธุ์, 2554

ภาพประกอบที่ 7 รูปภาพตอนหนึ่งในรายการของ อ. เผ่าทอง ทองเจือ ตอน “พระนางเลือดขาว แม่เจ้าอยู่หัว” ที่มา: เผ่าทอง ทองเจือ, ม.ป.ป.

ภาพประกอบที่ 8 รูปภาพตอนหนึ่งใน การ์ตูนแอนิเมชัน ชื่อตอนว่า ตำนานพัทลุง ที่มา: Salah Nakhbumrung, 2555

อีกทั้งยังมีการพบ การกล่าวถึงตำนานนางเลือดขาว ในรูปแบบที่เป็นลายลักษณ์อักษร คือ เป็นองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม ซึ่งมีการบันทึกไว้บนสื่อออนไลน์เป็นบทความออนไลน์ ชื่อว่า ตำนานนางเลือดขาว

5) การสืบทอดผ่านบทเพลงในวิถีทัศน์ ซึ่งปรากฏในรูปแบบของเพลงที่เล่าถึงตำนานของนางเลือดขาว และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของนางเลือดขาวที่มีต่อชาวบ้านในบริเวณคาบสมุทรม คือเพลงพระนางเลือดขาว ร้องโดย สุภา พงศธร ชุด ตะลุง...ร้องให้ ของค่าย อินทซ์ มีเดีย ซึ่งมีข้อความตอนหนึ่งในเพลงว่า “ชาวบ้านบอกกล่าวเรื่องพระนางเลือดขาว เป็นหญิงสาวแสนสวย ลูกคหบดีตระกูลที่ร่ำรวย นับเป็นโชคช่วยได้บุญบารมี สิริโฉมงดงามรูปสะคราญตา เพรศพิรังโสภาเบญจกัลยาณี มีใบหน้างามเนืองาม ปทุมงาม นีวมาม น่องงาม ลักษณะงามเข้าที่ แม่มีน้ำใจ โอบอ้อมอารี...”

ภาพประกอบที่ 9 เป็นข้อมูลของเพลงพระนางเลือดขาว ของ สุภา พงศธร ที่มา: Time media Chanel, 2554

ดังนั้น จากการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การที่นางเลียดขาวยังมีการปรากฏอยู่ในการประกอบพิธีกรรมและความเชื่อซึ่งเป็นการประกอบพิธีกรรมเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตของตนเองและคนในครอบครัว และการปรากฏในสื่อสมัยใหม่เกี่ยวกับนางเลียดขาวยามาจนถึงปัจจุบัน เป็นการบ่งบอกว่าแม้ในปัจจุบันซึ่งเวลาผันผ่านมาหลายทศวรรษแล้ว นางเลียดขาวยังอยู่คู่กับความเชื่อ ความศรัทธาของชาวใต้มาจนถึงปัจจุบัน และมีการกระจายไปทั่วในหลายพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา รวมไปถึงจังหวัดใกล้เคียงอีกด้วย

บทสรุป

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ตำนานนางเลียดขาว มีการสร้างให้นางเลียดขาวเป็นผู้หญิงศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการมีอิทธิพลของผู้หญิงได้ในอดีต จากการสร้างนางเลียดขาวให้มีความพิเศษในตำนาน ทั้งลักษณะของชาติกำเนิด ลักษณะทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและความศักดิ์สิทธิ์ให้แก่นางเลียดขาว อีกทั้งจากตำนานจะเห็นว่านางเลียดขาวมีความสำคัญกับคนในท้องถิ่นภาคใต้เป็นอย่างมาก ไม่เพียงแต่ในจังหวัดพัทลุงเท่านั้น แต่ยักรวมถึงจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งสังเกตได้จากการแพร่กระจายของตำนาน ความเชื่อ ความศรัทธาและการสร้างสิ่งต่าง ๆ รวมทั้ง บทบาทในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านศาสนาและการสร้างบ้านแปลงเมือง นอกจากนี้ยังพบว่า แม้ตำนานนางเลียดขาวจะเกิดขึ้นมาหลายร้อยปีแล้ว แต่ความนิยมและความศรัทธาของนางเลียดขาวยังคงอยู่คู่สังคมภาคใต้และจังหวัดอื่น ๆ อยู่ตลอดเวลา เห็นได้จากการสืบทอดในสื่อต่าง ๆ ที่ปรากฏในปัจจุบัน ทั้ง Youtube ที่นำเสนอเกี่ยวกับนางเลียดขาว และการดำรงอยู่ในบริบทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของตำนานพิธีกรรม รวมไปถึงประเพณีต่าง ๆ อีกทั้งมีการปรากฏผ่านรายการโทรทัศน์ วิทยุทัศน์และมีการปรากฏในรูปแบบที่เป็นรูปปั้นและเหรียญวัตถุมงคล ซึ่งการดำรงอยู่ของนางเลียดขาวที่ปรากฏในบริบทสังคมสมัยใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของนางเลียดขาว จะเป็นตัวแสดงให้เห็นว่า นางเลียดขาวปรากฏอยู่ในบริบทของชาวบ้านภาคใต้ในฐานะของบรรพสตรีผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่แผ่นดินและช่วยทำนุบำรุงศาสนาตลอดมา ส่วนการดำรงอยู่ในสื่อต่าง ๆ ที่ปรากฏในสมัยใหม่ ส่วนใหญ่ จะเป็นการบอกเล่าตำนานเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของนางเลียดขาวและเป็นการเน้นย้ำและสืบทอดตำนานให้คงอยู่ไปทุกยุคทุกสมัยเพื่อให้คนทุกเพศ ทุกวัยสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งการปรากฏของนางเลียดขาวที่มีมาจนถึงปัจจุบัน ก็เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าเรื่องเล่าของนางเลียดขาวยังมีการดำรงอยู่ในความทรงจำของคนภาคใต้ตลอดมา

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ควรจะศึกษาโดยนำผู้หญิงศักดิ์สิทธิ์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมเช่นเดียวกับนางเลียดขาว มาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นลักษณะร่วมและลักษณะที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ วัฒนะมหาตม์. (2560). รูปปั้นแม่เจ้าอยู่หัว. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562, จาก <http://chamadewi.blogspot.com/2017/12/blog-post.html>.
- กิตติ วัฒนะมหาตม์. (2560). เหรียญเสมาแม่เจ้าอยู่หัว วัดแม่เจ้าอยู่หัว. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562, จาก <http://chamadewi.blogspot.com/2017/12/blog-post.html>.
- ชัยวุฒิ พิชะกุล. (2538). การศึกษาเพลา นางเลือดขาว ฉบับวัดเขียนบางแก้ว อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- ณัฐวุฒิ เกิดทิพย์. (2560). ฝ้ายันต์ แม่เจ้าอยู่หัว วัดท่าคุระ อ.สทิงพระ จ.สงขลา. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562. จาก <http://www.zoonphra.com/amulet/catalog.php?storeno=s013&idp=114240>.
- ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์. (2525). นางเลือดขาว. ประวัติศาสตร์และโบราณคดีเมืองนครศรีธรรมราช ชุดที่ 2.
- ประไพ วิริยะพันธุ์. (2554). ตำนานนางเลือดขาว. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562, จาก <https://youtu.be/lbKapoWMUsc>
- เผ่าทอง ทองเจือ. (ม.ป.ป.). พระนางเลือดขาว แม่เจ้าอยู่หัว. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562, จาก <https://youtu.be/aXHKz--sqk>.
- ไพบูลย์ ดวงจันทร์. (2556). ตำนานนางเลือดขาวในภาคใต้ของประเทศไทยเพื่อเสนอให้เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.
- สุวิงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2529). ตำนานนางเลือดขาว, สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา.
- หมื่นจวบเจริญการ (แมม มุสิกเจริญ). (2516). ประวัตินางเลือดขาวและตำนานเมืองพัทลุง อนุสรณ์ในงานฉาบงานศพพระอธิการเนื่อง สุภาขาโต อดีตเจ้าอาวาสวัดโพธิ์อาราม อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง. พัทลุง : โรงพิมพ์พัทลุง.
- cityvariety. (ม.ป.ป.). แม่ประตู่ก็ไม่อาจปิดกั้นพลังศรัทธา "เจ้าแม่อยู่หัว" วัดท่าคุระ. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562. จาก http://www.cityvariety.com/contents_old/detail/7811.
- NewsConnect Chanel. (2559). “พิสูจน์ความจริง กับบิณฑ์ บันลือฤทธิ์” ตอน ย้อนมนต์ขลัง! พระนางเลือดขาว แม่เจ้าอยู่หัว. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562. จาก <https://youtu.be/bql6Q4A9FBU>.
- Salah Nakbumrung. (2555). ตำนานพัทลุง. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562, จาก https://youtu.be/LEnaoE_o9kw.
- Time media Chanel. (2554). พระนางเลือดขาว. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562, จาก <https://youtu.be/rb2VTguHuLY>.